FEB 26 1920

Published and distributed under permit (No. 781), authorized by Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
„СВОБОДА“
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ“
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA“.

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA“
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

ОКРЕМЕ ЧИСЛО 4 ЦЕНТИ — Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association. — SINGLE COPY 4 CENTS

РІК XXVIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., ВІВТОРОК, 24-го ЛЮТОГО 1920. ЧИСЛО 24. VOL. XXVIII. JERSEY CITY, N. J., TUESDAY, FEBRUARY 24, 1920. No. 24.

УКРАЇНСЬКІ ВІСТИ.

Поляки арештували українських міністрів.

ВАРШАВА, 20. лютого. — Телеграма зі Львова доносить, що члени бувшого українського правительства зістали арештовані польськими властями, які оскаржують бувшого премієра Мазепу і инших о політичні зносини з большевиками. Рівночасно Поляки забрали банки українського правительства в Каменци Подільськім, кажучи, що ті банки фінансували пропаганду проти Польщі.

Вістка про сі арештовання викликала тут сензацію, з огляду на факт, що Польща є офіціяльно на приязній стопі з Україною.

(Доси не було вістий про упадок кабінету Мазепи на Україні. Повисша телеграма вказує на можливість, що Поляки виконали державний замах).

Видурення великої суми гроша в ціли захоплення українського посольства.

ВІДЕНЬ, 17. лютого. — Віденський грошевий маклер (брокер) зістав недавно обрабований з 2,000,000 рублів у політичній змові, щоб дістати контролю тутешного українського посольства. Історія сеї справи, зладжена поліцією, має вигляд сценічного представлення. Пляном була знана довірочна забава, в якій умовлялося Маклера до переступства закона і до захоплення грошей злочинцями, перебраними за жандармів.

Мнимий український генерал прибув недавно до Відня і війшов у зносини з грошевим маклером, аби купити 2.000.000 рублів. В Австрії не вільно орудувати чужими грішми, або мати їх в своїм посіданню, а всі чужинецькі грошеві справи перепроваджуються авторизованими банками. Маклер згодився достарчити жадану суму рублів на означений день. Він мешкав і провадив свій інтерес в готели.

Означеного пополудня, пару мінут перед умовленим часом, прийшов до маклера чоловік в уніформі українського полковника, засалютував і сказав, що прийшов по гроші для генерала Х. Вони сіли при столику і почали рахувати гроші, коли нараз отворилися двері, війшли два жандарми й арештували обох за посідание і торговане чужинецьким грошем.

Маклер просився і протестував, а нарешті йому веліли явитися на слідуючий день в суді, стягнувши з нього передтим дуже докладний і подрібний протокол. Але протести полковника були безуспішні. Два жандарми забрали гроші, порахували їх, видали посвідку і сказали маклерови, щоби він явився як найскорше перед властями. Відтак, взявши з собою полковника, відійшли. В годину пізнійше маклер прийшов до переконання, що полковник і два жадарми були мантіями, які видурили в нього 2,000.000 рублів.

Віденська поліція, якій подібні справи лучаються зчаста, в кількох днях віднайшла двох ошустів, але не того з грішми. По розслідженню сеї справи показалося, що сі гроші мали служити на політичні ціли.

У пляні, як се говорить поліція, була змова в ціли захоплення тутешного українського посольства опозиційною політичною партією (гетьманцями — Ред.) та забрання актів і печаток, аби визвати теперішне правительство. Ся змова є характеристикою теперішних неусталених відносин у східній Европі. Посольство мало одначе нюх і було приготоване на всі несподіванки. Поліція каже, що се вже друга з ряду ударемнена змова в тійсамій цілі.

Завзяті бої на Україні.

ЛОНДОН, 18. лютого. — Нинішна большевицька телеграма з Москви доносить, що в околицях Одеси і Тирасполю шаліють завзяті бої між большевиками й поодинокими ворожими групами. Комунікат говорить дальше:

„Ми війшли до Овідіополя (над Чорним морем, на полудневий захід від Одеси). Під натиском неприятеля ми опорожнили Поґаевскую, 20 верств від Новочеркаска (в Донщині).

КОНСТАНТИНОПІЛЬ, 16. лютого. — Положенне в полудневій Росії є таке непевне, що офіціяльні круги аліянтів побоюються о загальний большевицький триюмф, не так може з приводу наїзду червоних війск, як радше з приводу внутрішного розладу.

Генерал Шіліне є тепер у Севастополи, командуючи добровольчими війсками, які держать Крим. Окружаючі ляґуни скували однак леди і є обава, що большевики можуть надійти по леді.

Севастопільський залив роїться від безвартісних кораблів. На виїзд чекає 10.000 осіб, а 11.000 находиться на кораблях з Одеси, без відповідної поживи і медицини. Між утікачами лютиться тиф.

Американський кружляк „Татнал“, британський военний корабель „Марлборо“ і французькі та грецькі торпедовці є в Севастополи, але вони не помагають в евакуованню, бо мабуть не мають на се ніякого припоручення.

Бориславська нафта.

Анґлійська фірма „Ойл Філдс“, що має свою копальню на Раточині в Бориславі і денно продукує 6 ваґонів ропи, продала сю копальню і терени французькому товариству. За те акції акційного нафтового товариства „Ґаліція“ перейшли в анґлійські руки.

ВІДОЗВА

до всіх відділових секретарів Українського Народного Союза, організаторів і всіх членів та прихильників нашої найстаршої організації, Українського Народного Союза в Америці.

Отсим подаеть ся до відома, що на підставі ухвали з річного засідання Головного Уряду Українського Народного Союза принимаеть ся нових членів до Українського Народного Союза

ДО КІНЦЯ ЛЮТОГО ЗА ПОЛОВИНУ ВСТУПНОГО

а до відділу на підставі статута даного товариства або їх запавшої ухвали.

Длятого П.П. Секретарі і Організатори Українського Народного Союза повинні напружити свою патріотичну енерґію та потрудитись через тих три місяці для добра свого власного товариства, братства чи сестрицтва, а тимсамим і для Українського Народного Союза та подвоїти свій відділ в короткім часі.

Ст. Милянович,
голов. рекорд. секр. У. Н. Союза.

ВІСТИ З ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ.

БОБРЕЧЧИНА.

Що роблять жандарми?

Часто читаємо в „Вперед“, як то по деяких селах поводяться жандарми з нашими селянами. Не красше дієтьcя і у нас в бобрецькому повіті. Неодно можнаби сказати про жандармів боринецької станиці. Реквірують вони також ріжні річи у селян і ні сотика за те не платять. Жалувалися наші селяни командантови станиці та він сказав, що він в таких випадках безрадний. До чого воно вже дійшло, нехай послужить такий випадок:

На сам святий вечір зайшло до хати селянина Брика з Буковини двох людий в мундурах. Зажадали наперед їсти, а коли покріпилися, полягали спати. Коли побачили, що всі вже лежать, зірвалися й почали шукати за грішми. Всі наробили крику, та узброені накинулися н аних, завдаючи господареви хати рани в голову та живіт. Також поранили його жінку, забрали 24.000 корон і втікли. Та син сего господаря зібрав сусідів, дігнав напасників і відібрав гроші. Рівночасно найшов він погублені леґітимації, з яких довідався, що напасниками були бувші жандарми з Борник, тепер перенесені до Львова, а саме Маріян Березовскі з Березовець і Антін Головатий зі Старого Села. Старий Брик помер другого дня від завданих йому ран, а його жінка бореться зі смертю.

ГУСАКІВ.

Ксьондзи політикують.

Хто хотівби щось більше довідатися про діяльність кс. Фіцовського, капуцина, нехай хоч раз загляне до гусаківського костела в часі проповіди, а наглядно про се переконаеться. Його проповіди се тільки алюзії під адресою Українців, так що навіть самі Поляки тим вже обурені. Не красше поступає місцевий парох кс. Дзедзіц, який навіть Полькам не позволяє виходити замуж за Українців.

Велика пожежа.

В селі Слобідці небилівській, калуського повіту, 11. січня с. р. занялася хата одного господаря. Наслідком сильного вітру огонь перекинувся на сусідні хати і в скорому, розмірно, часі згоріло 11 загород. Завдяки заходам тамошної молодіжи вдалося огонь зльокалізувати. Всеж таки врати наслідком пожежі страшні. 49 осіб лишилося без даху над головою. Щоби прийти в поміч нещасним погорільцям, завязався комітет, який звертається за помочю до всього громадянства. Жертви в грошах, одіжі і харчах проситься надсилати на таку адресу: В. Кобилянський, Слобідка небилівська, почта Перегінсько.

Американська мука для Галичини в морі.

Американський пароплав, який віз муку для Галичини, в дорозі з Бресту наїхав на міну. Щоби вменшити тягар, вкинено 20.000 мішків муки до моря.

Прилучення Буковини до Румунії.

Дня 29. грудня м. р. ухвалив румунський парлямент прилучення Буковини до Румунії. Справу прилучення реферував посол Реуц. Проти насильної анексії промовляли соціялістичні посли.

Українська ґімназія в Чернівцях.

Наука в одинокій українській ґімназії продовжується. Директором є др. Клим. В днях 29. і 30. січня відбудуться в тій ґімназії іспити приватистів. Роздачу піврічних свідоцтв назначено на 31. січня, о 10. год. ранком.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

ВІЛСОН ОБСТОЮЄ СВІЙ ПОГЛЯД.

Река має припасти Юґославії.

ВАШІНҐТОН, 22. лютого. — Президент Вілсон вже виготовив відповідь на ноту правительств Англії, Франції й Італії в справі адрійського питання. Відповідь довга і заходить навіть в дрібнички, спеціяльно щодо Реки.

Президент долучає до відповіди много даних про расове і політичне положенне спірної територій, які мають попертн його становище. Президент є проти віддання Реки Італії, а також не годиться, щоби Італія дістала цілу Істрію. Не годиться також Вілсон на те, аби Реку зробити вільною пристанню, а натомісць обстоює свій проект, аби між Італією і Югославією створити окрему державу з Рекою як столицею. Головною причиною, що Вілсон спротивляєсь віддачі Реки для Італії є його погляд, що кожда держава повинна мати доступ до моря. В сім случаю доступ мусить мати і Югославія через Реку.

Литва рекрутує тут робітників.

НЮ ЙОРК, 21. лютого.—Нині прибув тут кораблем Лафает полковник Владас Ляздинас, представник литовського правительства, щоби рекрутувати армію добровольців для відбудови рідного краю.

Полковник Ляздинас говорить, що Литва скоро приходить до себе по кількаразовім переході російських і німецьких війск, але щоби могла ще скорше відбудуватись, їй потрібно помочи своїх горожан, що в теперішню пору проживають за границею. Литва має досить поживи, оружа і війска. Около 60.000 жовнірів стоїть під оружем, готові боронити рідний край. Крім війска, усьо населенне є зоружене для оборони вітчини перед заборчістю сусідів.

Полковник Ляздинас каже, що він не прибув тут просити фінансової помочи в американського правительства, ані купувати оруже. Оружа Литва має досить, бо набула його від ґенерала Бермонда-Авалова, коли сей цофався по невдалім нападі на большевиків. Тоді литовське правительство сконфіскувало від Авалова 300 літаків, 400 великих ґармат і 2.000 скорострілів.

„Одиноке, що нам є конче потрібне — каже полк. Ляздинас — се матеріял для відбудови зелізниць і людий до роботи. Я буду шукати тут за тими людьми і добровольців буду брати з собою до старого краю“.

Домагаесь легкого пива і вина.

ВАШІНҐТОН, 2. лютого. — Посол Мінеген, демократ з Ню Джерзи, вніс резолюцію, домагаючись 2.75% пива і 10% вина в тих стейтах, які того бажають. „Моя резолюція — каже посол — є вимірена лише на те, аби знайти добру методу введення конституційної прогібіції. Воно годі обмежувати особисту свободу і накладати обовязки на громаду, котра не годиться сповнити ті обовязки“.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 19. лютого. — Тисячі Чехо-Словаків, Поляків і Юґославян, найбільше з середньої і робітничої кляси, прибули з Америки до Швайцарії в дорозі до свого рідного краю, везучи грубі суми гроший. Деякі з них вертають з патріотизму або туґи за родиною, але безперечно бодай три-піті заявляють, що вертають до Европи по тій причині, що Злучені Держави завели в себе прогібіцію, що після них є тиранією, бо робітник, котрий наробиться денно 10—12 годин повинен мати право купити собі склянку пива або иншого напитку. Тисячі еміґрантів ждуть тепер в Базилеї, Констанці, Буксі, очікуючи поїздів. За той час швайцарські коршмарі роблять великі зиски, продаючи тим людям горівку.

АМЕРИКАНЕЦЬ ПРО МОСКОВСЬКИХ БОЛЬШЕВИКІВ.

75% большевиків се Жиди.

БОСТОН, 20. лютого. — Др. Тома Вітмор, член комісії египетських дослідів, мав тут реферат на тему сучасної Росії, де він пробував довший час. Др. Т. Вітмор прибув до Одеси зараз по першій большевицькій окупації.

Про большевиків і їх провідників др. Вітмор заявляє, що нарід відноситься до них дуже несимпатично, а навіть ворожо. Большевики всіми способами стараються приеднати собі симпатію селян. На селян вони не накладають жадних податків і не видають розпоряджень, які обмежувалиб права селянина. Мимо того селяни не терплять большевиків. Се дається оправдати хиба тим, що 75% большевицьких провідників і урядовців є Жиди.

Мимо того, що большевики платять селянам грубі суми гроша за збіже, селяни не дуже радо годяться давати їм свій труд. Причина в тім, що большевики вибили міліярди паперових рублів, яких селянин не хоче принимати. Большевикам в такім случаю не остается до розпорядимости ніщо инше, лише брати в селян їх хліб силою. Але тут вони стрічаються з кріпким селянським опором.

Др. Вітмор, котрий був з армією Денікина і часто розмовляв з ним, каже, що причиною упадку Денікина був його „заскорий наступ“. Денікин був окружений реакціонерами і людьми старого режиму. Він не спромігся створити цивільне правительство, яке за першу свою задачу повинно було взяти справу земельної реформи. Річ в тім, що селяни під ріжними правительствами захопили землю у свої руки, а коли прийшов Денікин і з ним давні власники землі, селяни не хотіли дати вирвати собі тої землі з рук. Через се на запіллю армії Денікина вибухли селянські бунти, які згодом замінились в повстання, а се спричинило цілковиту катастрофу Денікина.

Посилка пшениці з Америки в Европу.

ВАШІНҐТОН, 23. лютого.—В останнім році Злучені Держави вислали до Европи 148,086.470 бушлів пшениці, 36 міліонів бушлів більше ніж в 1918 році. Пшеницю закупили головно отсі держави: Анґлія 44,818.552 бушлів, вартости 107,503.619 долярів; Італія 38.264.883 бушлів, вартости 91,054.928 долярів; Франція 27,590.718 бушлів, вартости 66,552.585 долярів; Бельґія 24,476,490 бушлів, вартости 59,901.083 долярів.

В Бразилії заноситься на загальний страйк.

БУЕНОС АЙРЕС, 22. лютого. — Загальний страйк в Бразилії є неминучий. Правительство, перестрашене поголосками, що провідники викличуть загальний страйк при кінці лютого, починає мобілізувати війско. Небезпеку ситуації виказує проклямація правительства, котре заявило, що є готове „порадити собі з кождим робітничим бунтом на велику скалю“. І правительство приготовляється стрінутись з робітниками оружним відпором.

Чужинці заявили правительству, що вони не дадуться втягнути до страйку, але будуть спокійно працювати. Тому правительство нехай буде певне про них і нехай сподіваесь від них помочи.

Промислові розрухи зростають задля утисків і переслідувань робітників. Правительство нарушуе чувства робітників ще й тим, що масами депортує робітничих провідників і чужинців, а також і тим, що поліція і війско веде боротьбу з страйками. Всі ґазети стали по стороні правительства і проти робітників. Однак факту, що загальний страйк в виді революції, зближаесь, — годі закрити.

І ПОЛЬСЬКИЙ ХЛОП ХОЧЕ ІСТОРИЧНОЇ ПОЛЬЩІ.

Селянський зїзд в Варшаві зажадав границь з 1772 року.

ВАРШАВА, 22. лютого. — Около 2.000 селянських делеґатів з усіх частий Польщі зїхались на збори, де обговорювали головно аґрарну справу. Принято резолюцію, домагаючись введеня в життє сейчас земельного закона, ухваленого соймом в липни минувшого року, який ділить великі маєтки між беземельних селян.

Друга резолюція домагається мира з савєтською Росією на тій основі, що большевики згодяться на східні границі Польщі з 1772 року. А знова инша резолюція домагається, аби польське правительство постаралося о плебісцит в пограничних державах, щоб нарід висказався, чи хоче він злуки з Польщею, чи хоче жити самостійно.

Заповідае революцію в Греції.

РИМ, 23. лютого. — Ілля Панас, бувший грецький міністер закордонних справ, в розмові з пресовим кореспондентом заповів вибух революції в Греції. Революція буде звернена проти теперішнього премієра Венізельоса. Запобігти революції може уступленне Венізельоса і його правительства та поворот бувшого короля Константина.

Панаса принимав на авдієнції кардинал Ґаспари, папський секретар для закордонних справ, котрому Панас обясняв ситуацію в Греції. Кардинал Ґаспари запевнив Панаса, що Ватикан допоможе рухови проти Венізельоса.

„Теперішній король Греції — каже Панас — очікує повороту старого короля, котрому він шле тайно гроші. Вся армія є прихильно настроена до короля Константина. Блудить той, хто вірить, що вороги Венізельоса є прихильниками Німців. Дня 20. квітня в Греції відбудуться загальні вибори і Венізельос буде побитий.

„Греки постановили скинути сього нового Бісмарка, котрий панує при помочи военного закона, военних судів і арештів. В теперішню пору понад 80.000 Греків сидять в арештах за політичні провини, а свободу преси також остро нарушено. Венізельоса наставили Греції чужі держави. Він взяв собі до помочи Політіса яко міністра закордонних справ, а він є французьким горожанином“.

Права угорського монарха.

ВАШІНҐТОН, 21. лютого. — Представники ріжних партій в угорськім парляменті згодились на основі права, які буде мати угорський монарх.

Монарх походить з пануючого роду. Він не буде мати права вета і всьо мусить робити за згодою правительства. Він не може відрочити парлямент на протяг двох літ без згоди парляменту, але він назначує реченець скликання і розвязання нарад парляменту. Йому не вільно входити з ніким в договори або союзи без дозволу правительства, і не може проголошувати загальної амнестії. Відбираеться йому право давати титули шляхті, або мішатись до церковних справ. Він не може виповісти війни без попередньої згоди парляменту.

БАЗИЛЕЯ, 21. лютого.—Доносять, що адмірал Микола Горта, головний командант угорської армії, зістав іменований регентом Угорщини.

Іван Рід втік до Росії.

ВАШІНҐТОН, 21. лютого. — Іван Рід, близкий приятель Леніна і Троцького, член екзекутиви комуністичної партії Америки, за яким від довшого часу пошукують федеральні власти, втік зі Злучених Держав і находиться тепер в Росії. До Росії прибув Рід в половині грудня і в Москві зголосився яко „представник комуністичної партії Америки“. В Москві жиє він у Кремлі враз з Леніном і прочими комісарями.

НОСКЕ ГРОЗИТЬ НІМЕЦЬКИМ ЕКСТРЕМІСТАМ.

Не буде вагатися ужити сили і поломати їм кости.

БЕРЛІН, 22. лютого. — „Овочі революції завели глибоко німецький нарід, бо замісць мира, свободи і хліба принесли йому продовженне военних услівій і їх нетерпимости“. Так сказав міністер народньої оборони Носке на зборах соціялдемократичньої партії в Гамбурґу.

Носке складає всю вину на внутрішні причини і каже, що правительство було змушене поробити відповідні кроки для забезпечення порядку в Німеччині, проти чого протестують дуже екстремістичні елементи, котрі хочуть перевести небезпечну операцію на економічнім життю Німеччини.

Носке скінчив свою промову отсими словами: Коли меньшість, возмім примiром кілька тисяч зелізничників, скаже „Ми є в гортанці народу і можемо замкнути її, коли наші домагання не будуть сповнені“, тоді я скажу, що коли кілька тисяч з 60,000.000 народу схоче замкнути горло цілій державі, — я не буду вагатися ужити сили і поломати їм кости“.

Хінець править Росією.

ЛОНДОН, 21. лютого. — Большевицькі ґазети кажуть, що найсильнійшим чоловіком в савєтській Росії є нині Хінець, приклонник Конфуція, по імени Іпак Єн, котрий передтим був фризієром у Благовіщенську, на Сибіри, а в часі японсько-російської війни був засуджений на повішенне яко шпиґун.

Іпак має в Москві велику палату, де він жиє з чотирма християнськими жінками, а канцелярію має в Кремлі. Православні комуністи остро критикують Іпака, котрий за останних два місяці розтратив 3,500.000 рублів.

Іпак завдачує свою силу своїй зручности і способови бути в добрих зносинах з усіми противними партіями. Він є в дуже тісних зносинах з Леніном, котрий кличе його „божим сином“. Ленін не зробить ніколи рішучого кроку, не порадившись наперед Іпака. Се значить, що Іпак Єн веде вдійсности політику цілої Росії.

Латвія і Литва ведуть переговори з большевиками.

ЛОНДОН, 18. лютого. — Латишське посольство одержало відомости від свого правительства, що правительство Латвії постановило розпочати мирові переговори з Савєтською Росією спільно з иншими пограничними державами.

КОПЕНГАҐА, 18. лютого.—З Гельзінґфорсу доносять, що між Литвою і савєтською Росією йдуть тайні мирові переговори. Литві ходить о те, щоб заскочити Польщу, і заки остання пічне переговори з Росією, аби Литва одержала вже Вильно.

БЕРЛІН, 18. лютого. — Німецьке правительство постановило сейчас розпочати мирові переговори з Росією. Се зроблено з огляду на те, щоби не допустити, аби Анґлія здобула для себе торговельні полекші в Росії.

Сильне пиянство в Анґлії.

ЛОНДОН, 23. лютого. — Обі палати парляменту розбирають тепер справу наглячого пиянства в Анґлії. Один високий державний урядник заявив, що питанне покінчиться правдоподібно обмеженнем годин продажі, але правительство буде дальше держати коршми під своєю контролею.

В 1914 році в Анґлії видав нарід 154,000.000 фунтів стерлінґів на напитки; опісля сума збільшалась і в 1918 році дійшла до 259,000.000 фунтів. За фіскальний рік, що покінчиться 31. марта 1920, треба сподіватись суми 400,000.000 фунтів стерлінґів. Державна скарбниця мала в 1918 році 48,500.000 податку.

"SVOBODA" (LIBERTY)

the Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893.

VLADIMIR B. LOTOTSKY, Editor-in-Chief.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.75	на рік	$3.75
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
In Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$5.00	на рік	$5.00
6 months	$2.50	на пів року	$2.50
3 months	$1.50	на 3 місяці	$1.50
Single copy 4 cents.		Поодиноке число 4 центи.	

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.

Телефон Гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланню замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

В ДЕНЬ ВАШІНҐТОНА.

В неділю, 22. с. м., був день роковин уродин найбільшого сина Америки, Джорджа Вашінґтона.

Був він чоловік найбогатший, але не жив для щастя і богатства, а для щастя і волі рідного краю.

Яко жовнір і яко президент молодої республіки Злучених Держав вірно їй служив і розумно, і теперішні горожани сього краю слушно можуть казати, що ся вільна республіка — се спадщина, яку їм оставив великий батько Джордж Вашінґтон.

І він спершу не був за независимостю Злучених Держав. Він тільки гадав здобути рідному краєви більше свободи, і коли прибув на тайне засіданнє Бритієць Тома Пейн, і сказав, що Американці повинні боротись за независимість, то він спершу того слова злякався, але опісля приняв його як велику ідею; вірно служив тій ідеї і осягнув повну побіду та оставив народови вільну і могучу независиму республіку.

Сім літ і вісім місяців він боровся за незалежність рідного краю, але не уступив і виграв.

Український нарід в десятеро сьогодня більший числом від тодішнього американського, але ворогів має більше.

Однак і він виграє, таксамо як нарід американський, коли таксамо не буде зражуватись невдачами, але мимо всяких хоч би і найбільших перепон буде вперто і завзято іти наперед — безвпинною боротьбою за независимість української народньої республіки.

Кождий Українець в нинішню пору — се борець за вільну українську державу.

Нехай же кождий Українець за приклад собі бере Вашінґтона. Його витривалість і завзяттє у бою, а тоді прийде побіда усіх Українців, побіда їх рідного краю.

ТРЕБА ЯСНОЇ І ЗАСАДНИЧОЇ [illegible] УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ.

Яке є теперішне правне становище України і яка повинна бути її теперішня політика.

В „Свободі" з 19. с. м. подали ми цікаву статтю **д. Сергія Шелухина,** члена париської делеґації У. Н. Республіки, п. з. „Зрадники і патріоти".

Ся стаття кінчиться таким уступом:

Після договору 1654 року (диви, „Повне Зібраннє Російських Законів") Українська Народня Республіка, зберігаючи свою державність, включно до права зноситися з чужими державами, обмеженого тільки відносно Польщі і Туреччини, по добрій волі пійшла під протекторат московського царя. Ніякої влади руського (московського) народу український нарід на себе не приймав і над собою ніколи не признавав. Революція 1917 року звільнила зпід влади царя як народ руський так і народ український однаково. Позаяк між ними був єдиний юридичний звязок — цар, якого не стало, **то тимсамим між руським і українським народом не стало ніяких державно-правних звязків.** Народи сі, наслідком скасовання влади царя, розвязалися, і український нарід вернувся політично у своє попереднє становище Української Народньої Республіки, яке мав в 1654 році. Без царя він став відносно Руських (Москалів) і инших окремим і самостійним субектом міжнародього права, яким був в 1654 році, і як такий утворював і писав свої міжнародні договори зі Швецією, Московщиною, Туреччиною, Трансильванією і т. д.

Для вирішення питання про новий політичний союз з Руськими (Москалями) і форму його треба було, **щоб Українці попереду вирішили се питання на своїх установчих зборах,** подібно тому, як се було в 1654 році, алеж скликаних на підставах нових умов життя і відповідно їм. Українці в принципі були не проти федерації, про що й зазначили у всіх чотирох універсалах Центральної Ради, але Руські все те одкидали увесь час, бо признають єдину форму єдности — поневоленнє Українців Руськими. Дальше, як уже було зауважено, **Руські** своє ворожою і неморальною поведінкою, походами большевиків та чорносотенців і реакційних орґанізацій на Україну, ворожнечею й безмірною злобою проти Українців і їх руху до відродження і свободи, **знищили в Українців навіть думку про якусь можливість входити з ними в свобідні політичні звязки.** Взявшись за відбудованнє Росії, вони забули, що в тюрму ніхто по своїй охоті і добрій волі не йде і що злоба, ненавість, ворожнеча та бажаннє поневолити й припинити людий, ніколи не творять згоди і не будують життя, а тільки руйнують.

Цілком натурально, що новоутворені держави мусіли подумати про союз між собою для самооборони.

* * *

Ті слова д. Шелухина повинен затямити собі кождий Українець, що говорить або пише про політику.

Україна правно є тепер окремою самостійною республікою.

Мимо того вона добровільно хотіла увійти в спілку (федерацію) з Московщиною.

Однак Москалі своєю ворожнечею до України убили серед Українців навіть саму думку про спілку з Московщиною.

Далі д. Шелухин каже, що Україна мусіла подумати про **союз з другими навоутвореними державами для самооборони.**

Шкода, що д. Шелухин не сказав виразнійше про той союз, **а се** дуже цікаво було-б знати українському загалови.

З ріжних вістий ми чуємо про союз між новоутвореними народніми республіками на території бувшої російської імперії, як: **Україна, Білорусь, Литва, Латвія, Естонія, Донщина, Кубань, Грузія, Азербайджан, Вірменія,** що є дуже відрадною проявою; а з другої сторони приходять знова вісти про якийсь нібито **союз між Україною і її двома західними наїзницями Польщею і Румунією,** що було-б дуже сумною проявою.

Не знаємо, про який союз ґоворить д. Шелухин. Коли про перший, то його прийме весь український загал, **але коли про другий, то він не є для самооборони і його український нарід відкине.**

Коли би народи колишньої Росії, злучились у спілку, то вони представляли би силу і моральну і дійсну військову та міжнародню.

Д. Шелухин, згадуючи про нещасливу московську політику, каже, що Москалі забули, що в тюрму ніхто добровільно не йде.

Се повна рація. Длятого Москалі, як би хотіли мати яку спілку, повинні передівсім **усунути свої війска з українських і инших чужих земель,** а потім **перемінити свій край на вільну республіку,** і аж тоді **предложити другим народам, щоби з ними робили якунебудь спілку.**

Чи вони зроблять чи ні, то ще не знати, але **аж така спілка мати-ме вартість, як всі народи зроблять її добровільно.**

Се, чи ті народи зроблять чи ні, залежить від їх установчих зборів і розумні народні політики повинні сю справу їм оставити.

Вплинути на успіх такого почину могло-б се, як би всі республіки приняли у себе подібну конституцію; як би постановили взаїмно одна одній не мішатись до внутрїшніх справ; і як би всі запоручили собі взаїмні економічні користи і взаїмну оборону.

Потреба взаїмної самооборони перед ворогом, наприклад перед Польщею і Румунією, могла би ще й прискорити таку міждержавну спілку, але вона не буде мати вартости ані не буде тривка, як не буде побудована на згаданих в горі засадах.

* * *

Коли політика буде ясно поставлена, то з нею не треба богато хитрити і вічно хитатись на всі сторони.

Партія чи політична ґрупа, або збір таких ґруп, як мають якусь засадничу програму, то лекше їм удержатись серед політичної бурі.

До упадку Керенського дуже богато причинилось те, що не мав ясної засадничої програми для тих народів, якими намагався правити, а до упадку Української Центральної Ради причинилось також між иншим і те, що хотяй мала спершу доволі ясну засадничу програму, то кілька разів від неї відступала і раз-враз хиталась, то сюди то туди.

Длятого ми не ґодимось також зі словами д-ра Евгена Левицького, котрий радить політику вижидання.

В політиці треба здобувати, не вижидати.

А здобувати не можна без пляну, як не можуть ґенерали здобувати без плянів у війні.

Ґенерали мають тайни воювання, але весь світ знає, що вони здобувають і чого хотять.

І в політиці бувають подробиці воювання тайні, як треба критись перед ворогом, але світ мусить також згори знати, що ті політики здобувають і чого вони хотять.

Українська політика тільки тоді виграє, як буде мати ясну засадничу програму, за якою пійде весь український нарід, а також і ті сусіди, котрі хотять з Україною жити в добрих сусідських і приятельських зносинах.

ФРАНЦІЯ БУЛА ЗА СКОРОПАДСЬКИМ.

Др. Осип Назарук у своїх споминах про побут на Україні в часі повалення гетьмана Скоропадського військами Директорії У. Н. Республіки, пише (гляди, віденський „Український Прапор") між иншим, що майор Ярош (з німецької армії на Україні) говорив до нього в часі переговорів про усуненнє німецьких військ з Києва, ось-так:

— „Питання, які маємо тепер розвязати, виглядають так: Ви хочете заняти Київ, ми хочемо зі своїм майном опустити Україну. За ціну Києва ви згодилися би випустити нас в спокою. **Тимчасом антанта, від якої ми, як поконані** — підчеркую се — **зовсім зависимі, домагається від нас, щоби ми не пустили військ Петлюри в Київ і робить нас за се відвічальними.** Ви, очевидно, розумієте, що се для нас значить: за наш противний антанті виступ тут звалиться на німецький нарід над Райном інвазія і цілій Німеччині можуть наложити важкі, просто голодові репресії. Супроти того ми тут мусимо уважно числитися з волею антанти".

Дальше др. Назарук пише:

Тут майор Ярош **відчитав мені радіодепеші французького консуля Ено з Одеси, в яких він робив Висшу Німецьку Команду в Києві відвічальною за евентуальне заняттє Києва „бандами Петлюри".** Ми переловили одну з таких депеш, одначе в такім невиразнім і пірванім стані, що годі було викомбінувати, що і як. В Директорії додумувались трохи, як справа стоїть, але не припускали, щоб антанта, а особливо Франція, хотіла обстоювати в такий спосіб інтереси німецького ставленика, яким безумовно був гетьман. Зрештою стилізація депеші і такі звороти як „пелюрівські банди", становище Ено і його звязки з російськими назадницькими кругами, зовсім не виключали містифікації. Я перечитав подані мені депеші і запитав майора Яроша, чи він дасть мені їх, щоб я завіз їх Директорії. Він згодився на се і кінчив свою бесіду:

— „Супроти того ми не можемо впустити війська Директорії в Київ. А щоб уникнути боїв, предкладаємо вам, означити тут демаркаційну лінію".

Отже для Франції був ліпший гетьман Скоропадський, поставлений німецькою військовою силою, ніж українське революційне військо Директорії У. Н. Республіки, а се тому, бо Скоропадський хотів зробити спілку з Денікіном.

Однак скоро опісля та політика була покарана. І Скоропадський програв в Києві, і Французи в Одесі, а за ними і Денікін на цілій Україні.

Тільки для історії осталась помятка, що Франція підпирала усяку, без жадної ріжниці, контр-революцію на Україні, і що вся та контр-революція програла, а виграла революція.

ЩО ТЕПЕР ДІЄТЬСЯ НА УКРАЇНІ?

Спростованнє мін. А. Лівицького.

Голова надзвичайної української дипльоматичної місії **мін.** А. Лівицький, обїіхавши табори наших полонених в Рівнім і Луцьку, удався до Каменця, щоби там особисто пересвідчитися про відносини між польськими і українськими властями.

З дороги до Каменця надіслав Лівицький до ґазети „Вперед" у Львові письмо, в якому подає слідуюче:

„В „Курієрі Польскому" появилася неправдива замітка про реорґанізацію уккраїнського уряду. Другого дня поміщено там спростованнє. В Вашій ґазеті був передрук замітки, а спростування, здається, не було. Прошу зазначити, що ся звістка не відповідає в загалі дійсности, бо про зміну кабінету ніяких намірів нема. Зокрема дивно писати про моє „премієрство" в кабінеті, який складався би „виключно" з буржуазних партій. Зараз у нас істнує кабінет Мазепи, іменем якого я працюю і з яким в зносинах є головний отаман Петлюра. Для дехнічних справ, для всяких асиґнувань і підпису всяких актів я виконую обовязки голови ради міністрів, бо після смерти т. Одрини, я був назначений заступником премієра. Обовязки державного секретаря виконує товариш міністра Христюк (с.-р.).

Праві наші партії ранійше думали про зміну кабінету, а тепер і вони залишили сю гадку.

Ми тримаємо контакт з Мазепою".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

НЕ КРОВИ ХОЧЕ МІЙ НАРОД.

В обіймах радости дріжить
Земля журбою оповита,
Мов ріки в море кров біжить,
Ворожа кров несамовита...

Не крови хоче мій народ
І не чужих земель, а права
До розвитку своїх природ.
Се наша ціль, се наша справа!

Та зграя лютих ворогів
В неволі нас тримати хоче —
У відповідь народний гнів
В бою з ґарматами реготче...

Мов ріки в море кров біжить,
Ворожа кров несамовита...
В обіймах радости дріжить
Земля журбою оповита...

Ол. Неприцький-Грановський.

Mancos, Colo.

З ПРИВОДУ УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІТИЧНОГО РУСОФІЛЬСТВА.

Думаю, що мимо офіціяльного проголошення Україною війни денікінівській Росії, ся стаття не перестарілася. З далека глядячи, російська орієнтація серед нашої суспільности по Брусілових, Романових, Керенських, Троцьких і Денікіних видається чимось так потворним, що не хотілося би в її істнованнє просто вірити, на жаль, такий погляд був би неслушний, а найліпшим доказом того є стаття, з котрою мусів недавно на сторінках „Вперед" полемізувати др. Старосольський.

Чи наші нововипечені „федералісти" мають рацію? Не хочу запускатися тут в теоретичну дискусію. Хто по всім тім, що зайшло, „досі не знає", яка буде „політика нової (?) Росії супроти України", того жадними арґументами не переконати. Хочу лише звернути увагу на кілька фактів, може галицькій публиці близше не знаних. Маю на увазі фактичне відношенне російських кружків до ідеї федерації з Україною. Отже на підставі інформації людий безуслівно вартих довіря, а серед них і кількох **Українців-федералістів, ні в Парижі, ні в Лондоні, ні в Швайцарії ні тим меньше в самій Росії — нема ні одної ґрупки людий, ні одного скількинебудь впливового російського політика, які були би хоча в теорії тільки прихильниками сеї федерації.** Ми богато пережили за останні два роки, перевернулось неодно і в головах наших „ульстерців", українських Малоросів, але ті, що прийшли тепер з Денікіном на Україну, як і ті, хто їх заграницею репрезентують, той час проспали. Для них лишилась Україна „юго-западним краєм" Росії, а Київ звичайним ґуберніяльним містом. Чи се є відповідний психольоґічний ґрунт для зросту ідеї федерації, себто ідеї рівновартности обох народів, що федеруються? Ціла думаюча Росія ділиться тепер на два табори: большевицький і денікінський. До останнього належать опріч старих слуг царату, новонавернені грішники, як **напів-зідіотілий маняк „сиска", В. Бурцев,** що в кождому числі своєї париської „Cause commune" виливає помиї на все українське; як бувший терорист **Савінков; як здитинілий екс-революціонер Чайківський; бувший соціяліст і актуальний денунціянт Алексінський, впавша в дитинство „бабушка" Брешковська і богато инших. Вони представлені в Парижі Сазановим, кількома представниками Денікіна і Маклакова; в Римі кн. Волконським; в Стокгольмі Шебеко, в Швайцарії Ону** (особистість під кождим зглядом скомпромітована) і **„батюшкою" Орловом в Жиневі.** Їх відношеннє до України є знане і в нічому не відріжняється від позиції царського та большевицького уряду. Тут справа з „федерацією" стоїть отже досить кепсько. Лишається лише „болото". Золота середина з Авксентієвими і Керенськими, ґрупа анемічних і збанкротованих людий, яких навіть політиками назвати не можна і які „борються" на два фронти: і проти большевиків і проти Денікіна за „учредітельное собраніе", в яке в Росії ніхто опріч пари бесарабських Жидів і хиба Керенського, який в нім особисто є заінтересований, не вірить. Така є ся маленька ґрупка, але і вона є проти самоозначення українського народу, долю якого має рішити всеросійське „учредітельное собраніе", універсальне, як „трава Кузміча", средство на всякі державні недуги. Як бачимо і тут справа для наших „федералістів" стоїть не так як треба. Щодо перших двох ґруп, то цікаво між иншим, що екс-помічник Іґорія Кістяковського, Моґилянський, не лиш не який федераліст, але просто собі звиклий автономіст і то з породи плятонічних, уходить серед російських ґруп, склонних до переговорів з Українцями, за страшного... українофіла; Демченко знову, знаний Демченко з „Протофіса" за... „людину, що робить карієру на українстві". **Найбільш радикальні Москалі договорюються в українській справі до провінціональної автономії, після якої Україна як і Росія булаби поділена на кілька меньше або більше автономних земель.** І таких думок були вони ще перед кількома місяцями, а тепер Денікін є на Україні.

Так стоїть справа і тому коли хто з Українців в таких обставинах зачинає говорити про „федерацію", то він добровільно зачисляє себе до катеґорії людий, з якими, після знаної поговірки і „боги безсилі спречатись". Хиба що сі люди лиш про людське око говорять про „федерацію", а думають про якібудь пертрактації з Москалями. Щодо деяких наших „федералістів" се власне так і є, як автор статті зовсім позитивн ознає. Але і тут вони не богато би зискали, бо колиб Росіяни чи то під натиском громадської думки Европи чи з яких инших причин були би змушені заключити про людське око новий переяславський трактат з Україною, то можна бути певним, що до тої цілі вони би знайшли собі „самоотверженних Малоросов" як Науменко чи Вишневський, з якими їм було би лекше зговоритись. **Авторови знана є одна комбінація, коли то в літку, 1919, круги близкі з одної сторони до Сазонова, з другої до екс-гетьмана, носилися з ідеєю створення „української" контр-делеґації в Парижі, яка-б привела наш край знову під „високу руку" Москви...**

У нас говориться богато про принципіяльну політику; на жаль лиш робити її не вміють. **Тепер коли світ цілий поволи годиться з розпадом московського монстра, ліпити його на ново, значить дійсно впадати в ідіотизм, і що важнійше, значить відбирати українській ідеї зміст, який єдино робить з неї в очах Европи світово-політичну вартість, світово-політичний чинник, над яким варта застановитись, значить зводити нашу справу до ролі чиєїсь хатньої справи, до ролі тешинського або ґірно-шлеського питання. Се було би тимбільш непростимим гріхом, що неправдою є, ніби антанта уперлась на відбудованнє Росії. Італія сього зовсім не потребує з огляду на свій конфлікт із Сербією; не потребує того і Японія, а хто думає, що Велика Британія признаннем Литви і Естонії, анексією Персії і Афґаністану хоче відбудовувати Росію, того можна хиба пожалувати за його наївність.** Тутешні Росіяни бодай так наївні не є і Англійців инакше не називають, як „другими бошами". Одинока, що може дійсно за всяку ціну хоче відбудувати Росію, се Франція, але акурат в сеї держави її „хоче" дуже далеко відбігло від її „може". **Загалом-жеж, як се для кождого неслїпого ясно, вплив антанти на Сході звівся до мінімум і чим далі, буде все маліти. Отже що осягнемо самі, то і матимемо.**

Крім того, не сміємо недоцінювати ідеальних вартостий в політиці того, що зветься imponderabilia. Прокляттєм нашої політики була завсіди недостача історичних традицій. Не опускаймо нагоди доповнити сей брак. Коли тепер скапітулюємо перед Росією, се фатально відібється на психіці цілих будучих ґенерацій, деморалізуючи їх, і роблячи нездібними до боротьби. Польща по 1863. р. ніколи не впадала в таку духову прострацію, як по 1772...

Як бачимо, політика „федерації" з точки погляду реальної політики є утопійною, бо такою, що не допроваджує до цїли, а з точки погляду політики принципіяльної є злочином, бо труїть гуртову душу нації, відбираючи від неї повагу до себе і почуттє власної сили.

Не вжеж кровавий туман минулих пяти літ так застелив нам очи, що мусимо ще збиватись на манівці?

Не вжеж досі давати-мемо вести себе в політиці чувству, а не холодному розумови?

Не вжеж пара гістеричних баб в сподних може виавансувати на вождів нації?

Др. Д. Донцов.

(„Вперед").

„КОЗАЦЬКИЙ ГОЛОС" ПРО ПРИЧИНИ ПЕРЕХОДУ.

Редакція віденського тижневника „Український Прапор" одержала два числа „Козацького Голосу", органу Н. К. Г. А., який виходив в місці постою армії, у Виниці. Оба числа походять з часу після переходу нашої армії на сторону добровольчої армії й носять дату 24. і 27. падолиста, 1919.

У програмовій статті в числі з 24-го падолиста редакція вияснює причини переходу нашої армії і її стан по тім боці старого фронту. З огляду на жерело й історичну вагу справи, як рівнож з огляду на зрозумілий інтерес загалу, що досі не мав жадних автентичних вісток про положеннє армії, містимо отсю статтю без змін:

Постій, 23. падолиста 1919.

Кожний, хто знає дійсний стан нашого положення, розуміє, що годі було нашій армії в дотеперішних обставинах вести дальше боротьбу. Більше як половина нашої армії зараз хоріє тифом при цілковитій відсутности ліків та лікарської помочи. А коли ворог дальше наступав на наші зменшені змучені сили, не було надії і можности чим і де перевести тих наших нещасливих в безпечне місце.

Лишити сих героїв на поталу ворогови булоби непростимим гріхом. З другої сторони здорова ще частина нашої армії безперестанною боротьбою на всіх фронтах, полученою з великими маршами, була цілковито перемучена і коли ми не хотіли, щоби вона впала геройською смертю в найблизших днях, мусіли знайти якесь средство її ратунку, щоби не стратити її цілковито для вітчини.

О тім, щоби вона могла відпочати і доповнитися, не було мови, бо ми не маємо ані запілля, ані доповнення. А до того всего не стал онашій армії найпотрібнійших средств, вже не кажемо до провадження боротьби, як муніції, оружжя, всяких технічних средств, але що найважнійше не стало нам средств, які кожний чоловік до життя конче потребує, як убрання, обуви, біля, гроший й т. и.

Осталися нам дві дороги: або розійтися і кинути свої ідеї а враз з ними вікову працю наших дідів і батьків, а впослідне нашу і наших впавших братів-товаришів, або помиритися з одним з наших дотеперішних ворогів і тим способом зарадити дотеперішньому сумному станови нашої армії. Вибрали ми се друге і почали шукати порозуміння з одним з наших ворогів.

З Польщею, котра знущається над нашою ріднею, не хоче чути про звернення Східної Галичини, а до того з кожним днем щораз дальше посувається навалою на схід і дальше забирає українські землі, не могли ми миритися. З більшовиками рівнож годі нам переговорювати, як довго стоять вони на вузкокомуністичному становиску, на яке в першій мірі не годиться українське селянство. Позістала нам добровольча армія.

Зі заключеного договору бачимо, що вона нам дає можність заспокоїти ті потреби армії при рівночаснім невиреченнюся наших ідеалів. І так за її помочю і помочю Антанти наша армія в найблизшім часі зістане заосмотрена в найпотрібнійші ліки, а рівнож приїде на поміч до борби з недугами достаточна скількість лікарів і їх помічників. А спокій на фронті дасть можність нашій армії відпочати по так геройських трудах. Ми входимо вправді як частина Добрармії, але входимо як армія о своїм національнім характері, задержуючи свою організацію, командантів, устав і ціле військове майно.

Договір сей є тільки договором чисто військовим. Справи політичні будуть рішені окремими умовами. При тім мусимо узглядити заяву ґен. Денікіна, що його задача тільки чисто військова, а про долю народів, що мешкають на теріторіях бувшої Росії порішить сам нарід на Установчих Зборах. Договір сей заключений Начальною Командою в найлучшій вірі для добра нашої вітчини і армії. Хай кожний старшина і стрілець буде свято переконаний, що Диктатор і Н. К. Г. А. не відступить при тім ні на крок від загально українських ідей.

Наша рідня жде в ярмі на наш народний скорий поворот. Досі ми були завсіди сильні і славні завдяки нашій карности. Завдяки її ми не одну гірку годину перебули щасливо і удержалися як цілість. Сю карність мусимо заховади і дальше, особливо тепер, коли її нам найбільше потрібно.

Хто роздроблює сили переходячи до инших хотяйби українських частин, хто вірить ріжним темним аґітаторам і провокаторам і в найтяжший для України момент дезертирує, той тимсамим працює на загибіль українскої ідеї і українського народу.

Кожний старшина і стрілець хай памятає, що наші ідеї тільки тоді стануть дійсністю, коли у нас буде єдність і реальна сила.

ЩО ЧУВАТИ В КИЄВІ?

Варшавська часопись жидівська „Лебенсфраґен", орґан „Бунду", з 19. січня с. р. подає від особи, яка вернулася з Києва та пережила режім Денікіна, а також і вступленнє в город червоних військ, таке оповіданнє:

Денікінські війска за останній час побуту в Києві рабували й убивали жидівське населеннє, не щадячи й українського; нищили кождий прояв українського руху. Сей погром тривав кілька днів, а ждоки не прийшли большевики.

Як тільки червоні війска заняли город, вся влада в городі перейшла в руки „Ревкома" (революційного комітету), на чолі якого стоїть Іванів. Відношеннє большевиків до Українців дуже льояльне. У Києві виходять слідуючі часописи: **„Червоний Прапор"** і **„Боротьба",** орґани українських комуністів; офіціяльний орґан власти **„Українські Вісти"** в українській мові, а також **„Комуніст"** в українській і московській мові; **„Борьба"** в московській мові, орґан українських лівих соціялістів-революціонерів, та „Ґлос Комуністи", орґан польської комуністичної партії в польській мові, якого редакторами є Фелікс Кон і Скарбек.

На початку лютого має відбутися **всеукраїнський зїзд Робітничих Рад і селянських депутатів,** на якому приймуть участь всі українські партії, які стоять на плятформі савєтської влади на Україні.

До Києва, по його заняттю червоними військами, приїхав Троцький, який на мітинґу офіціяльно заявив, що **„московські червоні війска, які тепер находяться на території України, будуть находитися тільки до того часу, поки не буде Денікін зовсім повалений; Україна за сей час повинна зорґанізувати власну савєтську червону армію; далі, що тоді будуть також установлені границі між Савєтською Соціялістичною Україною і Савєтською Московщиною".**

В кождій українській хаті повинна находитись часопись „Свобода".

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

Українські школи на Бесарабії.

Румунський уряд асиґнував 8 міліонів франків на українські школи в Бесарабії. В Хотині, столиці округа, де більшість населення становлять Українці, має повстати український ліцей.

„Тарас Бульба" у французькій опері.

В Парижі виставлено нову оперу Марселя Самуеля Руссо „Тарас Бульба". Мотив запозичений у Гоголя. Авторови не вдалося як слід підхопити український національний дух.

Богдан Лепкий.

ПІСНЯ ІДЕ.

Все, що нам снилося колись
У гордім слави сні,
Й пропало, ділося кудись,
Забулося — нараз — дивись!
Вертають нам пісні.

І нині, у Різдвяну ніч,
Як буря загуде,
Й пожежі, ніби тисяч свіч
Кинуть нам іскрами до віч, —
Вважайте! — пісня йде.

Велика пісня прежніх днів,
Мов дзвони зпід могил,
Мов бряск окрилених мечів,
Мов предків зойк, мов крик дідів:
„Добудьте решти сил!"

Добудьте сил, бо Господь вість,
Чи ще далекий день,
Що злий за злочин відповість,
Що згине кривда, завись, злість,
Настане волі день!...

ВАЖНЕ ДЛЯ ВП. ПП. СЕКРЕТАРІВ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА.

Сим повідомляєсь Вп. ПП. Секретарів відділів У. Н. Союза, що висилка календарів на рік 1920 для членів Українського Народного Союза вже розпочалась і що в останних днях вислано на адреси ПП. Секретарів посилки календарів для слідуючих відділів:

Через почту вислано календарі слідуючим відділам: 318, 400, 380, 330, 321, 320, 363, 326, 393, 365, 364 (2 пакунки), 367.

Присім пригадуєть ся ПП. Секретарям дотичних відділів, що вислані на їх адреси календарі є призначені для всіх членів, котрі заплатили по 30 цнт. до У. Н. Союза в місяци груднї.

Просить ся ПП. Секретарів дотичних відділів, щоби одержані календарі роздали членам на найблизшім мітінґу, а на случай неодержаня висланої на їх адресу посилки, зголосились до дотичних урядників почтових, а колиб оказалось, що посилка затратила ся, належить про се сейчас повідомити уряд У. Н. Союза.

Гол. Уряд У. Н. Союза.

ЖЕРТВИ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА НА УКРАЇНСЬКИЙ СИРОТИНЕЦЬ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ.

Ню Йорк, Н. Й. Члени тов. „Запорожська Січ", від. 117, зложили: І. Семан $2.00; І. Бартніцький, Г. Кучма, П. Васильків і М. Щирович по $1.00; Йосифа Ярема, С. Малярський, І. Костецький, П. Барила, Н. Демкович, А. Маліновський, Г. Мовчак, Т. Качмар, Г. Боєчко, В. Дічик, В. Кожух, І. Кутний, В. Бенґер, В. Бенґер, Й. Трелько, М. Глутковський, Й. Дяків, Н. Кароль, Л. Кшивіньский, М. Ковальчук, П. Драбик, Й. Шкрибайло, І. Дорош, Н. Старощак, І. Левицький, П. Перій, Ф. Дашкевич, Р. Салабай, А. Яблоньский, Марія Ракицька, Й. Славський, С. Екирт, П. Ярема, В. Зибликевич, Й. Мамчур, В. Трезлюк, О. Головчак, Д. Головчак, Н. Добряньский, М. Садовський, Д. Вітенко, Ф. Соботкевич, В. Литвинович, І. Троняр, Евгенія Дяків, П. Парада, В. Зілінський, Е. Лотоцький, Ольга Чистух, Д. Сеньків, Марія Білецька, П. Зубрицький і Й. Деревянка по 50 цнт. — Разом $32.50

Келейрес, Па. Члени бр. Сошествія св. Духа, від 7, зложили (збіркою занявся Петро Пухир): П. Пухир, Й. Грицковян, І. Матушевський, А. Тима, Л. Стецовян, Ф. Хвалик, І. Рош і М. Бованка по 50 цнт.; І. Прокіпчак, Г. Яцканич, Л. Поступак, Ф. Рош, П. Решетар, Т. Хвалик, В. Рифун, А. Чабан, І. Чижевський, С. Макітра, Ю. Томашевський (С.), І. Сахар, Д. Лукач, І. Притка, Ю. Томашевський (М.), П. Петрицький і Г. Рифун по 25 цнт.; З. Полиняк 20 цнт. — Разом $8.45

Норвіч, Па. Д. Семен, С. Яворський, О. Сиданич, В. Бойко і С. Хорт колядували (гроші надіслав Дмитро Семен, член 199 відділу) $14.85

Трентон, Н. Дж. На хрестинах в чесних Українців Петра і Пазі Стадник п. Іван Паславський виголосив коротку а щиру промову. Він представив теперішне життє в старім краю, згадав про наших братів, котрі положили свої буйні голови за Неньку-Україну, згадав теперішне життє наших Українців в Америці, згадав бідні сироти в старім краю, котрі з голоду і холоду вмирають без жадної помочи, і згадав про сироти, котрі чекають щирих жертв від своїх земляків, а се сироти в Українськім Сиротинци в Філядельфії. По тій щирій промові бесідник враз з п. Олексою Наконечним зібрали від присутних отсі датки: О. Наконечний і М. Сорока по $2.00; І. Михарський $1.10; М. Дідун, Д. Шумський, І. Паславський, О. Петришин, О. Михальчишин і П. Стадник по $1.00; П. Стадник, Пазя Стадник, Александра Стадник, Л. Заблоцький і діти П. Стадника по 50 цнт.; Діти І. Паславського 40 цнт. — Разом $14.00. — Члени бр. св. Петра і Павла, від. 245, заколядували: Анна Дідун, И. Паславський, Феська Купецька, О. Грещак і Анна Михальчишин по $1.00; О. Наконечний, С. Михальчишин і Кароліна Паславська по 50 цнт.; С. Сенюк, І. Калат і Юстина Михарська по 25 цнт.; В. Клим 20 цнт.; І. Думанський, І. Єдлінський (ст.), М. Думанський і І. Ковтун по 10 цнт. — Разом $7.90. Обі збірки виносять разом $21.90

ЗАГАЛЬНА КВОТА $77.70.

В. Левчик, кас. У. Н. С.

ДОПИСИ.

CHICAGO, ILL.

Вистава „Тараса Бульби".

В неділю, 8. лютого, хор ім. Лисенка виставив тут на сцені в парохіяльній галі при ул. Оклей і Райс представленнє „Тарас Бульба" (під Дубном). По піднесенню куртини перед очима публики показався старий козак Тарас, котрого грав п. Ст. Іванишин. Він віддав свою ролю дуже добре, з відповідними рухами, а навіть його голос був відповідний до тої ролі. Ролю жінки Тараса, Соломії, віддала пані К. Коцюбинська також дуже красно. Вона оказалася здібною як в ролі старої так і в ролі дівчини, панночки Людвіки, котру вона сама відограла досить зрозуміло і з артистичними рухами. Найкрасше, можна сказати, віддав ролю Андрія п. Ст. Мусійчук. Його постать — стрункий, рослий козак — відповідала його рухам і словам. Також подібно віддав ролю Остапа п. М. Будник. Він знаменито бився з батьком, доказуючи ділом, що за кривду та зневагу пійде до битви навіть з рідним батьком. Роля кошового отамана (грав п. П. Ружак) випала дуже зрозуміло і з добрими руками. Ролю Бужинського віддав п. Ю. Ґерманич також красно і зрозуміло. Панна М. Дунець відограла ролю Татарки дуже добре. Ролі Товкача і Попеля п. М. Микитин грав досить влучно. Ролі Квача (п. В. Мисюк), Сороки (п. І. Дзіваковський), Лагоди (Т. Бацула), Бородавки (В. Николишин), Петренка (С. Городецький), І. сотника (В. Моцьо), II. сотника (М. Шаран), Корженка (І. Боднар) вийшли добре. Ролі Янкля і Лейзара (п. В. Коцюбинський і п. Ст. Новодворський) вийшли досить влучно, з добрими й смішними рухами. Вкінци і меньші ролі, козаків, Поляків та бандуриста, випали дуже добре. Хорові пісні і сольові п. С. Мусійчука та С. Іванишина були відспівані дуже красно і мильодійно. Публика любувалася найбільше красними козацькими танцями і веселим співом.

Штука се дуже трудна до відіграння, але за стараннем і найбільшою працею нашого дірiґента хору ім. Лисенка і дяка, п. В. Коцюбинського, вона випала так красно, що годі було повірити, що на сцені є робучі люди, згуртовані в аматорський кружок ім. Лисенка, а можна було сміло сказати, що се грають актори. І дійсно, члени хору ім. Лисенка се люди з таланом та артистичним чуттєм, котрі не закопують того талану, а використують його, граючи представлення на народні ціли.

Учасник.

В кождій українській хаті повинна находитись часопись „Свобода".

БОРОТЬБА СЕЛЯН ЗА ЗЕМЛЮ І ВОЛЮ.

1. Тяжке життє селянства.

З давен-давна сільський робочий люд становив найбільшу, найголовнішу верству народу в кождому краю й державі. Так воно здебільшого є й досі. Тільки подекуди переважає міське робітництво (от як у Анґлії) а то майже скрізь переважну частину населення становлять саме селяни. Не богато серед них заможних богатіїв, а більшість дрібноземельні власники, а то й безземельні бурлаки-халупники. Тяжка доля сеї підвалини держави. Плати податок, давай рекрута, а зарібок лихий. В бідности й поневірці провадило й провадить селянство своє гірке життє, повне злиднів і недостатку. І нема йому потіхи, нема радости. А тут іще всі ті, що зверху, звикли командувати ним, маловажити його та обдирати.

Невеселе життє селянства за нашого часу, а поглянемо в минуле — то й там не побачимо красшого. Чого тільки не перебуло селянство скрізь на світі в свойому минулому чи повченому, в історії, якої неволі не зазнало воно протягом свого многовікового життя?

Як далеко не сягнемо в минуле, скрізь бачимо муки й сльози селянства на тяжкій панщині.

Деякі панки любили молювати селянське життє як милу, відрадну картину, як рай якийсь. Та спитав би хто кріпака, що панщизняним робітником був, чи справді се так, то іншу відповідь почувби.

Недурно наш незабутній кобзар Шевченко, сам кріпацький син, сказав таким паничам про свою рідну батьківську хату:

„За що, не знаю, називають
Хатину в гаї тихим раєм:
Я в хаті мучився колись,
Мої там сльози пролились..."

„У тій хатині у раю
Я бачив пекло... Там неволя,
Робота тяжкая..."

2. Хлопська терпеливість.

І терпів та й терпить ще подекуди сільський робітник-хлоп, мовчки й покірливо зносячи свою мачуху-долю.

Пани можуть сказати про себе словами Шевченка, — що мовляв з „братами" — селянами:

„тихо живемо,
Лани братами оремо,
І їх сльозами поливаєм..."

Минулася скрізь панщина, але відносини не покрасшали. І досі коверзують над хлопом ріжні зверхники. Про се й писати нема що, бо кождий на селі може до схочу наоповідатися про таке, почавши від того, як селяни мусіли вистоювати годинами перед панськими порогами й поскидавши шапки ждати, аж пан дідич будуть ласкаві заплатити їм їх нужденний зарібок...

Дійсно, тяжко знайти терпеливійших людий, як селяни. Гарували на сім світі, як ніхто, а що їм з того приходило? Пани звикли їх лаяти, кепкуючи собі з „дурного Івана" як у нас, яко з „Яцка простака", як колись у Франції. Так дідичі прозивали терпеливих хлопів...

3. Мужицькі бунти й повстання в минулому.

Але і в смирнійшого терпець увірветься, як дошкулить йому лихо до шпіку кости. Насильства панів дідичів та уряду, який тягнув їх руку, переходили нераз границі хлопської довготерпеливости. І хлопи повставали проти своїх мучителів, домагаючися собі красшого життя. Брали вони тоді, що мали під рукою, сокири, граблі, вила, кілки і йшли здобувати собі своє право.

От так повстали р. 1358-го хлопи у Франції, а в рр. 1524—25 в Німеччині проти своїх дідичів — „жестоких, людий неситих", як звав панів наш Шевченко.

В 1648 р., як знаємо з нашого минулого, повстала ціла Україна під проводом славетного гетьмана Хмельницького проти польської шляхти, що як ті королята панувала над людом, не знаючи міри своїм утискам й не боячися суду — кари за них. Як широка Україна, розлилося повстаннє і хвилі його прошуміли і в нашій забутій та забитій тоді Галичині. А невдовзі потім схопилося мужицьке повстаннє і в царській Росії, що тоді ще Московщиною прозивалася: в 1667—1671 рр, підняв повстаннє Степан або Стенька Разін. За цариці Катерини знову повторилося в Московщині страшне селянське повстаннє під проводом Пугачова 1774 р. Майже в тому-самому часі повстали селяни і на нашій правобережній Україні проти дідичів-Поляків (1768 р.). Се так звана Гайдамаччина, що про неї Шевченко розказав у свойому Кобзарі.

Так скрізь бунтувалися люди проти гнету й неволі. Лише в Польщі були хлопи найсмирнійші. Тут якусь більшу рухавку бачимо за Хмельницького, коли-то повстав Костка Наперскі. Від тоді аж до австрійських часів сиділи польські хлопи тихо. Тільки в 1846 р. піднялися хлопи в західній Галичині й урядили люту різанину панів.

По за тими більшими селянськими рухами раз-у-раз вибухали меньші. В Росії аж до знесення панщини не втихали хлопські розрухи: в 1818—20, 1843 і 1848 піднімалися селяни тут більшими чи меньшими громадами по ріжних губерніях.

В 1826 і 2855 рр. були досить сильні розрухи на Україні. Особливо сильне було повстаннє 1855 р., коли піднялася ціла Київщина. Була тоді так звана кримська війна між Росією з одного боку й Англією, Францією та Туреччиною з другого.

Селяни думали, що як пійдуть вони воювати, то цар подарує їм волю. Перестали робити панщину й слухати дідичів і кинулися гуртом писатися у вільні козаки. Та очевидно цар і не думав дарувати їм волю. Аж пізнійше, р. 1861 знесено в Росії панщину.

Маріян.

НЕСТРАВНІСТЬ.

Нестравність є лише симптомом недуг і часто не має нічого спільного з болем жолудка.

Нестравність — се результат нервовости. Духове зворушенє є частою причиною нестравности. Кождий знає, як лихі вісти або яке инше нещасте відбивається на чоловікови. В такім случаю людина тратить апетит і не може нічого їсти.

Треба знати, що жолудкові недомагання ідуть в парі з сухотами. Фактично, вони є одинокою причиною до нарікання, на яку би то не було недугу хорого чоловіка.

Низше наводимо кілька недуг, котрі спричиняють нестравність і лихо відбиваються на жолудку чоловіка.

1. Серцеві недуги, особливо такі, що здержують круженнє крови в жолудкових органах.

2. Недуги печінки, спричинені частим уживанням алькоголю.

3. Недуги кишок, особливо годі, коли наступає запір вільного переходу внутренностий.

4. Недуга нирок, хронічне запаленнє органів відділювання непотрібних для чоловіка елєментів.

5. Недуга мозку, опухнення або запалення мозкових болон.

Як чоловік захоріє на одну з вичислених недуг, то се зараз показує його жолудок. Терплячі на нестравність повинні негайно повідомити про се лікаря і піддатися його оглядинам, аби лікар віднайшов причину нестравности.

ВІСТИ ЗІ ЛЬВОВА.

Недостача почтових значків.

Недостача почтових значків у Львоів дається дуже відчувати особливо видавництвам часописів. В останних днях годі було дістати нам до експедиції часопису почтових марок по 5, 10, 15 і 25 сотиків, отже марок, яких нам найбільше потрібно. Щоби не здержувати оплачувати часопис і листи висилки, ми були примушені оплачувати часопис і листи значно дорожше, а саме відповідною скількістю 3-сотикових значків (3+3, 3+3+3+3 і так далі). Та й тих значків недовці забракне і ми станемо з експедицією. А марки бувають звичайно недостаточно наґумовані, так що експедієнтів просто розпука береться, коли приходиться їм ліпити марки. Чи не моглаби львівська дирекція почт видати таке заряджденнє, яке видала дирекція в Кракові, щоби видавництва часописів замісць марками, оплачували пересилку гуртом (ричалтом), готівкою? На тім не тільки не стратилаби, але зискалаби почта, а видавництва часописів вибавилаби з клопоту, що ось-то сьогодня марок знову не буде, а як нарешті будуть, то годі їх ужити, бо лихо наґумовані.

Лихва мясом у Львові.

Населеннє Львова, головно робітництво та бідні незасібні урядники, словом, всі ті, що живуть зі своєї праці, терплять страшну нужду. В місті нема достаточного числа мешкань, не можна дістати потрібних знарядів домашнього господарства, ні одіня, знищеного війною, бо все те страшно дороге. Нема топлива, муки, бульби, товщу, не диво, що пошестні недуги забирають день в день десятки, нераз навіть сотку, дві смертельних жертв. Бруд в місті й недбальство комунальних та державних властий ще більш поширюючої епідемії.

Та найбільше дається відчувати міському населенню недостача товщів та мяса. Міське населеннє, яке працею своєю зуживає найбільш свої фізичні сили, при повній недостачі хліба, молока, яєць і т. д., мусить на се, щоби могло працювати, віджививлюватися мясними стравами.

Та нині й се стає для найліпше платних кваліфікованих робітників чи урядників недостежимою мрією.

Сьогодня 1 кґ. товщу коштує у Львові 70 К, 1 кґ. мяса, яке ще недавно коштувало 23 К, сьогодні коштує 50 К.

Місто, що знесло недавно максимальну тарифу, саме причинилося до звижки цін в торговлі. Тепер хоче пр ипомочі міської різні взяти торговлю мясом в свої руки.

В останному тижні міська різня дістала 44 транспортів свиней, отже около 1200 штук, з чого половину відступила різникам до дрібної торговлі. 1 кґ. живої ваги виносить 23—28 К, битого мяса 28—37 К за 1 кґ. Коли дочислимо до сього, що різники хочуть ще також щось азробити, то нема чого дивуватися, що ціни є й досі так високі, що незасібне працююче населеннє не може їх платити.

Міські ятки мають продавати мясо по слідуючій ціні: 1 кґ. вепровини по 30 К, 1 кґ. солонини по 40 К, 1 кґ. волового мяса по 28 К, 1 кґ. телятини 24 К.

Та се все лише на папері, бо в дійсности в міських ятках мяса нема, а у різників палтилося 1 кґ. солонини (пр. в суботу 17. січня) 52—54 К, мясо вепрове 1 К 36 К.

Се впрочім нічо дивного. На львівський маґістрат мали та мають різники все чималий вплив. Пан Найман так звязаний ріжними ниточками з різниками, що ніяк не може здобутися на рішучий виступ проти лихварства, яке ведуть різники.

До сього не має також охоти й теперішна кооптована міська рада.

Се може зробити тільки нова міська рада, вибрана волею цілого населення, яка основно буде мусіла змінити цілу дотеперішню систему міської господарки.

Смертність у Львові.

Статистика смертности у Львові за послідні місяці представляється ось як: Загальне число померших: в липні м. р. 433, серпні 380, вересні 364, жовтні 388, листопаді 387, грудні 484, січні до 15. включно 368. З того числа на пятнистий тиф припадає в липні 33, серпні 27, вересні 19, жовтні 11, листопаді 26, грудні 66, половині січня 51. Пересічно вмирало денно в липні 14, серпні 13, вересні 12, жовтні 13, листопаді 13, грудні 16, січні 24.

Банки платять марками.

Львівські банки почали переводити виплати в марках після курсу, ухваленого соймом. Меньші суми виплачують в коронах. Промисловий банк виплачував вже марками в суботу. В тій справі відбудуть директори всіх львівських банків конференцію.

Зголощення українських старшин і жовнірів.

Пресове бюро Д. О. Ґ прислало нам до поміщення сей комунікат: Взивається всіх військових (старшин і жовнірів) бувшої української армії, які перебувають постійно у Львові, щоби зголосилися в цілях зареєстрування, протягом трох днів від часу видання сеї відозви, у військово-поліційному відділі при Команді міста і площі у Львові, ул. Валова ч. 10, партер в подвірю. Ті, що приїздять на постійний побут до Львова, обовязані зголоситися протягом 24 годин в висше згаданому відділі. Неявлення в означеному часі спричинить доходження згідно з військовими приписами а також інтернування тих, які не приміняться до сего оголошення. Домовласники обовязані під карою зголосити кождого українського офіцера, зглядно жовніра письменно, мельдунковою картою з виразним зазначеннем „бувший український жовнір чи офіцер" в дирекції поліції протягом 24-ох годин від хвилини приїзду, зглядно зміни місця замешканя. Підписаний комендант міста і площі полковник Лінда.

Комунікат Пресового Бюра Д. О. Ґ.

Д. О. Е. подає до відома, що реклямації в справі задавнених підмог а так само й тих, що їх ще мається виплатити інвалідам, що належать до давних австрійських полків, мається пересилати на письмі до „Польської ліквідаційної комісії по військовим справам" у Відні, Canowagasse 5. В справі підмог з фонду „Цісаря Кароля" „Ісонцо" мають петенти звернутися до державного Уряду соціяльних справ у Відні, Hohermarkt Nr. 5.

Крадіж в Інтендантурі Д. О. Ґ.

В ночі на 21. січня с. р. незнані люди вломилися до каси Інтендантури Д. О. Ґ. у Львові, що міститься при ул. Коперника, в будинку українського духовного семинара і забрали готівку, переважно в польських марках, яка представляла міліонову вартість. Крім гроший, забрано з офіцирської їдальні, що міститься в томусамому будинку, богато провіянтів і напоїв. Цікаве, що жовнірі на варті не бачили нікого підозрілого, хто входив би до будинку.

МАНІФЕСТ ЛЄНІНА.

В большевицькій ґазеті „Известия", що виходить в Москві, появився маніфест Леніна, в якому говориться, що за яких 20 літ світова революція побідить в усіх краях Европи. Уряд савєтів бажає погодитися з соціялістами-революціонерами **і через знесенне терору та кари смерти проявити добру волю супроти чужих елементів.** Всі проти-большевицькі армії побіджені, та являється нова небезпека наслідком повстання нових добровольчих відділів, на яких чолі ґен. Врангель задумує розпочати хрестоносний похід проти большевиків. Однак реакційний настрій протибольшевиків позбавляє їх всякої реальної підстави.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

З ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ.

Чеська народня школа.

Чеська ґазета „Pravo Lidu" подає свій проєкт нової шкільної реформи. Після сього проекту мали би всюди бути уладжені народні школи, де тільки є 20 дітий, обовязаних ходити до школи. Діти мають ходити до шкіл, де вчать їх тільки в рідній мові. Для меньшости, яка в селі чи місті має також 20 дітий, буде основана своя школа. Колиж число дітий є меньше ніж 20, то треба їх вчити приватно, а держава має дати на се допомогу. Діти обовязані ходити до школи від 6 до 15 року життя. Учителі й учительки мають зовсім однакові права до посад. В кількаклясових школах учителі вибирають споміж себе директора на один рік.

Чеський язиковий закон.

Німецька ґазета „Prager Tagblatt" доносить, що на основі закона предложеного субкомітетови конституційної комісії, на Чехо-Словаччині не буде одної урядової мови. У всіх тих областях, в яких національна меньшість має більше як 20 прц., мова сеї меньшости буде урядовою. У внутрішньому урядуванню буде задержана чеська урядова мова остільки, що низші інстанції будуть кореспондувати зі своїми настоятелями по чеськи, без огляду на урядову мову того округа.

Віднова часопису „Час".

Орґан чеських реалістів (масариківців) „Час", який виходив до війни в Празі і який закрив був австрійський уряд, буде тепер знову виходити. Видавати-ме його стара видавнича спілка „Часу". Спілка розпоряджає великими фінансовими средствами і закупила великий дім. Шефом редактором буде Еміль Радль. Редакція складається з 14 редакторів і 14 співробітників.

З ПОЛЬЩІ.

Проти безоглядної военної політики.

На засіданню провідників пястівського сторонництва взяла верх думка, що веденне военної політики без застережень повинно устати в Польще.

В справі знесення бльокади

супроти большевицької Росії поставив інтерпіляцію в соймі посол Дубанович; посол Недзелковскі в справі положення робітничих вязнів по варшавських тюрмах; п. Лабенда в справі надужить в кріпости Модліні.

Сім годин праці для урядників.

Рада міністрів завела для державних урядників семи-годинний день праці з поминеннем суботи.

Закон про ради праці та роземчі уряди.

На засіданню варшавського сойму у вівторок 20. січня с. р. внесли посли тов. др. Марек і Жулавскі проект закона про ради праці і роземчі уряди.

Вшехполяки проти Пілсудского.

Народова демократія (вшехполяки) занепокоєна східною політикою Польщі; передівсім ізза переговорів з Латвією й Естонією та ізза українських пропозицій. Органи народових демократів голосять про невідповідну політику Польщі на сході; домагаються від сойму виясненя; та виступають проти Пілсудского, яко виновника того напряму.

ФАРМА НА ПРОДАЖ.

96-акрова, орна і урожайна земля, добрі будинки, досить води. Ціла фарма добре обгороджена. Сусіди довкола — Українці і Славяне. По близші інформації удайтеся до властителя: MIKE WERCHOLAK, 108 Division Ave., Brooklyn, N. Y. 20-5

МІСЦЕВІ ОГОЛОШЕНЯ.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕНЯ.

(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довших покликів).

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Драматично Співацький Кружок т-ва „Українська Бесіда" в Ню Йорку

— уряджує —

В НЕДІЛЮ, 29. ЛЮТОГО 1920

В Арлінґтон Гол, 19-23 Сейнт Маркс Плейс (Іст 8-ма улиця), Ню Йорк

драму в 3-ох діях, Т. Шевченка, зі співами і танцями

НАЗАР СТОДОЛЯ

Діріґент: М. Корикора. 24-6
Режисер: С. Дембіцький.

ПО ПРЕДСТАВЛЕНЮ

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

Початок о годині 4-ій пополудни.
ВСТУП: 50 і 75 ЦНТ.

ВІЧА І ЗБОРИ.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

В понеділок, дня 23. лютого, о 3-тій годині пополудни відбудуться збори Укр. Тов. „Білдінґ & Лон Асс'н" в церковній гали при Суссекс і Ґрін улицях, на котрі проситься всіх інтересованих прибути. 23-24

В. Ваґнер,
І. Довіцький.

ПЕРЕПИСКА З ЕВРОПОЮ.

(Українські часописи в Европі проситься о передрук).

Пошукують в старім краю слідуючих осіб:

Пошукую свого брата **Гринька Ліпка,** котрий є в українській армії. Нехай зголоситься до: Onufrey Lipka, 147 Ninth St., Jersey City, N. J. 24-26

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(Оголошеня женитьби не приймаєсь).

ДО КРАЮ! Хто хоче працювати на корабли кілька годин денно при легкім занятю, нехай звернеть ся до: GREENWICH LABOR AGENCY, 129 Greenwich Street, New York, N. Y. 124—

Парохія св. Кирила і Методія в Berwick, Pa., пошукує **ДЯКОУЧИТЕЛЯ,** котрий би міг провадити хоральний спів як також діточу школу і давати відчити. В справі платні — угода устно. По близші інформації проситься зголошувати під адресою: WASYL PAWLUK, Box 141, Station B, W. Berwick, Pa. 23-24

Пошукую свого брата **ВАСИЛЯ ДЗУБА,** з села Городниця, пов. Гусятин, Гал., в важній справі. Має перебувати в Канаді. Хто про него знає або він сам зволить зголоситися до: HARASYM DZUBA, 57 Tenth St., Fall River, Mass. 22-24

Пошукую свого сина **АДАМА СУРМУ,** має літ 19, ростом високий. Хтоби о нім знав, зволить ласкаво подати мені його адресу: ІЛЬКО СУРМА, 44 Shaw Ave., Newark, N. J. 24-26

Пошукую **МИХАЙЛА ЗЕЛІНСЬКОГО,** з села Лодичин, пов. Тернопіль, Галичина. Він опустив Бостон 5 літ тому і виїхав в околицю Bangor, Me. Хтоби о нім знав або він сам, прошу донести до сестри: ЕВДОКІЯ СТАРУЩОК, 52 Weybosset St., Mattapan, Mass. 22-24

Пошукую свого пасерба **МИХАЙЛА МОЛОШНІК,** звався Бубняк, з села Тернава, пов. Ліско, Гал. Перед кількома роками перебував в Ню Йорку і мав виїхати десь на контрактову роботу. Хтоби про него знав або він сам, зволить зголоситися до: JOHN BUBNIAK, Box 191, New Alexandria, Pa. 24-26

Пошукую своїх знакомих **ВАСИЛЯ БАРАСЮКА і НИКОЛУ ПОЛЬНОГО** з місточка Тисьмениці, повіт Товмач, Гал. Хтоби о них знав або вони самі, прошу зголоситись до: PAUL SAMULAK, 320 Willis Ave., E. Detroit, Mich. 22-24

Пошукую мого брата **ВАСИЛЯ ОЛИНЦІВ,** родом з Городиславич, Бобрецького повіту. Брате! дай ся чути, бо я дістала відомість з краю, що наш брат Йосиф помер, тож я відїзджаю до краю а передтим радабимся з тобою побачити. КСЕНЯ ОЛИНЦІВ, 167 Ave. C, New York, N. Y. 22-24

Пошукую свого брата **НИКОЛУ ШУТУРМА,** з села Тлустів, повіт Заліщики, Галичина. Перед трома роками перебував в Нортгемптон, Па. Хтоби про него знав, або він сам зволить зголоситися до: ANNA CUKRYCKA, 352 Garfield St., Detroit, Mich. 23-25

Пошукую свою сестру **АННУ ВОЛЯНСЬКУ,** з села Теляче, Галичина. Довший час не маю від неї відомости. У мене є для неї лист з краю. M. K., P. O. Box 68, Crucible, Pa. 23-25

Пошукую робітника або партнера **ДО ЧИЩЕНЯ ВІКОН.** Добрий заробок — $500.00 місячно. Голоситись чимскорше: WM. KOPCIAL, Box 109, Mansfield, Ohio. 23-28

ПОШУКУЮ женщини, котра би хотіла занятися зарядом дому і вихованем одної дитини 3-річної дівчинки. Зголошеня проситься слати до: M. K. LIPCAN, Box 557, Pitcairn, Pa. 23-25

НИКОЛА КОВАЛІВ, з села Головецько, пов. Сколе, Гал., зволить зголоситися на понизшу адресу. Маю для него лист з краю від його сина. MAXIM KARPINSKY, Box 63, Tyre, Pa., Allegheny, Co. 24

Подаю інтересованим до відома, що моя теперішна адреса є така: REV. M. DANILOVICH, 520 University Ave. N. E., Minneapolis, Minn. 24-5

ХОЧУ відкупити бизнес чищеня вікон на одного робітника або пристану до партнерки. Голоситись до: S. B., 307 Spalding Building, Portland, Oreg. 24-26

ПЕТРО СТЕФАНІВ, родом з Глуховичь, пов. Львів, Гал., зволить зголоситися на понизшу адресу. Маю для него лист з краю від родичів. DANIEL DUBINA, 102 East 113th St., New York, N. Y. 24-26

Хтонебудь знавби дещо про **ВІНТОНА ЛИТВИНЦЯ,** родом з Неговець, пов. Калуш, котрий в р. 1915 перебував в місті Рочестер, зволить ласкаво повідомити мене на адресу: ЛИТВИНЕЦЬ ІВАН, Grabengasse beim Herrn Thomas, Deutsch Gabel, ad Reichenberg, Nord Bohmen. 24

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Подаємо до відома всім інтересованим, що ми закупили „УКРАЇНСЬКУ КНИГАРНЮ", 41 Іст 7 улиця, Ню Йорк, Н. Й. 24-25

Хтоби мав яку справу до старого властителя, повинен залагодити її найдальше до кінця с. м., в противнім разі ми не будемо відповідати за старі справи.

Всім нашим прихильникам складаємо сердечну подяку, що помогли нам осягнути новий успіх. Сподіємось на будуче ще ширшої аґітації до купованя книжок в Українській Книгарни і Січовім Базари, 34 Іст 7 улиця, Ню Йорк, Н. Й.

З глубоким поважанем
Мирон Сурмач, управитель

НОВИНКИ.

Фош продав свій автомобіль.

Маршалок Фош, головний командант французьких і союзних війск у війні проти Німеччини, спродав свій автомобіль, котрим їздив підчас військової урядової служби, за суму 74.077 франків. Автомобіль було виставлено на лїцитацію. Купець дістав письменну ґарантію, що автомобіль є дійсно той, котрим їздим маршалок Фош.

Справа розводів в Польщі.

Жіноча комісія при міністерствів праці в Польщі зажадала приверненя старого розводового закону з 1825 року, який передає цивільним судам справу розводів. Комісія є за тим, аби в Польщі були дозволені розводи і щоби одинокий цивільний суд міг рішати про долю подруг.

Подружа в Франції подвоїлись.

Війна вплинула на французький нарід до того степеня, що він залишив тепер звичай осамотіння. Коли перед війною Франції грозило вилюдненнє задля браку супружа і більшої скількости дітий в родинах, то нині ся небезпека здається вже проминати. В січни і лютім 1920 року у Франції було два рази стільки супружа, що за тойсам реченець в 1914 році.

Страйк польських злодіїв.

Ми вже чули раз, що нюйорські злодії розліпили були по місті плякати, взиваючи „друг друга" орґанізуватися в юнії і „домагатись зменьшення годин праці", від 9 до 10 рано і від 2 до 3 пополудни, — а тепер чуємо щось нечуване ще доси, іменно чуємо про страйк злодіїв. У Варшаві, столиці Польщі, застрайкували злодії. Вони порозліплювали по мурах і по инших публичних місцях плякати такого змісту: „Товариство злодіїв цілої Польщі отсим повідомляє публику, що заперестає на якийсь час свою роботу з причини непорозуміння з поліцією. Доси злодії і робітники платили властям 72% податку від своїх доходів а тепер правительство вимагає 75%. Ми будемо страйкувати, аж доки податок не буде знижений"...

Еспанське духовенство проти суфражисток.

Католицьке духовенство в Еспанії дуже виступає проти суфражисток, котрі домагаються рівного політичного права для женщин. Мадридський архиепископ, котрого санкція є висша чим правительства, не згодився і заборонив винаймити суфражитскам салю на перший жіночий зїзд. Архиепископ каже, що жіночий рух за політичною рівноправністю є протихристіянський і протикатолицький.

Італійці тисячами еміґрують до Америки.

Від часу покінчення війни в Европі, а властило від завішення оружа, з Італії виїхало до Злучених Держав 375.000 осіб. Консулї американські в Італії не можуть дати собі ради з аплікаціями, які напливають тисячами денно. 60.000 Італійців ждуть тепер на відїзді до Америки. 30 кораблів, які плавають між Італією і Злученими Державами, перевозять тисячі пасажирів. Причина, що так богато людий відізджає тепер з Італії, є та, що італійське правительство позволило виїзджати з краю лише в двох роках, а опісля замкне границі для еміґрантів. Много аплікацій консулї відкидають. Пашпорти дається лише тим Італійцям, що вміють читати, писати і не були ніколи карані судом. Пашпорти дається лише тим неґрамотним жінкам, котрих чоловіки є тепер в Америці. Відкидається пашпорти тих, що були засуджені хочби навіть на одну добу арешту, або тих, що не вміють читати.

Платня учителя в Манітобі.

Перший звіт комісії, назначеної манітобським правительством для розслідження становища учителя народньої школи в провінції, вже предложено правительству. До звіту долучено домаганнє, аби учителям назначити найменьшу платню 1.050 долярів річно, і щоби покликати мирову комісію, яка полагодувалаб спірні справи між учителем і шкільними радними.

Канадійська іміґрація.

В 1919 році до Канади прибуло 117.633 нових іміґрантів, котрі привезли з собою гроший на округлу суму 18,000.000 долярів. В 1918 році число іміґрантів виносило лише 67.393. В минувшім році 20.000 осіб завернено назад до їх рідного краю, бо не могли сповнити вимог канадійського іміґраційного закона.

НАЦІОНАЛЬНА ЖАЛОБА.

Львівська ґазета „Вперед" містить таку допись:

Деякі наші товариства заповідають публичні вечерниці з танцями, не роздумавши як слїд, чи пора до того відповідна.

Упадок наших найгорячійших бажань, вже — здавалося — здійснених, розгром армії, рішення найвищої ради про Східну Галичину, ціла Україна від Кавказу по Сян в морі крови й сліз, невисказана нужда в краю, переповнені „табори смерти", 2.500 трупів в одному лише Берестю, — чи се моменти, що створюють принагідний ґрунт для вечерниць з танцями?

Коли в 1863 р. по упадку повстання в Польщі заряджено в польських кругах національну жалобу, вся суспільність підчинилася тому приказови і нікому не прийшло на думку виломлюватися зпід нього.

Чи наше положеннє не є нині сто разів гірше? Чи нас й естати на стільки пошановання своєї гідности, щоби бодай здержанием від публичних вечерниць показати зрозуміннє для народнього нещастя? Не нам поклинкуватись на божевілля Европи в пору її конґресів!

Майже всі товариства сплять, бо нема кому урухомити їх, нема рук до праці, нема жінок до роботи в самаританських комітетах — та зате находиться ціла маса молодіжі обох полів, яка готова бавитись до „білого мазура".

Коли отже ціла Україна топиться в морі крови та сліз — нам не пора уладжувати вечерниці та гучні забави. Нам пора взятися щиро до праці на всіх полях народньої ниви та ратувати наших братів, що гинуть по тюрмах та шпиталях, пора відновлювати громадське життє.

Не заводити нам отже танців та гучних забав, а заховати повагу хвилини!

Павло Шпикула.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читане веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свобода".

ЛИСТИ З ІТАЛІЇ.

Шукайте тут за своїми знакомими.

В Албанії, 12. падолиста. — Дорогий Приятелю, Петро Марухняк (в Гемтремк, Міш.)! Низкий поклін і сердечну подяку засилаю Вам за лист і ті ріжні витинки з часописий, котрі мені післали. Лист Ваш зробив велике вражіннє на тих, що голосилися до дому до Галичини під Польщу. В нашому таборі находиться 1.500 Українців, а між ними свідомі і несвідомі. Всі чекаємо в Албанії, над Адрійським морем, щоби відїхати домів або на Україну. З місії прийшло поясненя, аби спокійно очікувати відїзду, але богато несвідомих хочуть лише до дому, а не на Україну воювати. По прочитанню сього листа я давав усім читати, щоби знали куди вертати. Тепер ті, що хотіли домів вертати, друться за чуби, бо зле поступили. Сього листа треба було у нас перед трьома днями, то хто знає, чи Поляки булиб дістали хоч одного до Галичини. Підчас голосовання лишилося нас 400, що хочем їхати на Україну, маленька частина до Буковини, а прочі всі зголосились до Галичини, себто під Польщу.

Любий Товаришу. Ми знаємо також, що діється в Галичині, але не всьо; дещо трохи з листів, які приходять до нас з Галичини. За пару днів відідемо віди до Італії, до нашого табору, правдоподібно коло Риму. Тут нас є богато з цілої Галичини і з перемишлянського повіту, але з Вашого села, Пленикова, нема нікого; я питав у трьох таборах і навіть не знають про таке село.

Ми переживаємо тут страшні часи, хотілиб вже раз повернути на Україну, але чиїсь старання не дозволяють нам повернути в рідний край. Чиї се старання, можна легко догадатись. Коли одержите сей лист, Приятелю Петре, так напишіть знова щось і вложіть дещо до перечитання нашим героям, борцям за вітчину. Здоровлю сердечно, дякую за лист і витинки з часописий. — Семен Рудакевич.

P. S. — Здоровлять також: Стефан Брикайло, з Чарторії, пов. Тернопіль;

Василь Скульський, з Литвинова, пов. Підгайці;

Федько Тислецький, з Чарторії, пов. Тернопіль;

Иосиф Мороз, с. Іванне пусте, пов. Борщів.

Михайло Перегінець, Кінашів, пов. Рогатин;

Василь Задульський, Підгородище, пов. Бібрка;

Антін Наконечний, Товщів, пов. Львів;

Іван Косів, село Цінева, пов. Долина.

Адресувати до кождого, подаючи при імени адресу: Missione Ukraina per Prigionieri di Guerra, Grand Hotel, Roma, Italia.

Посилаючи сей лист нам до поміщення, п. П. Марухняк дописує від себе: Хвальна Редакціє. Я отримав лист від свого товариша з італійського полону і думаю, що він зацікавить кождого. Від себе просивби я, щоб адміністрації українських ґазет вислали від себе по кілька чисел ґазет, котрі можуть принести богато користи для нашої справи. Бачите самі, що пише мій товариш. Я був вислав останним разом трохи витинків зі „Свободи" і инших українських ґазет, а тепер написав лист і зробив знова тесаме.

Українські полонені бють польських офіцирів-заволоків.

Іст Сиракюз, Ню Йорк, 15. грудня. — Хвальна Редакціє. Красно Вам дякую за поміщенне кількох слів від мого брата Стефана Дидика з Італії, в числі 148, в 14. грудня. — Я на днях одержав другий лист з Лечей.

Пише брат, що до них до табору прибув польський офіцир за добровольцями до польської армії. Коли лише наші бранці нобачили польську рибу, пустились за ним і камінем били аж до табору. Італійські офіцири бачили се і сміялися здорово та казали бранцям, що мають повну рацію, коли так поступили. Казали: „Він знає, що ви Українці, то пощо тут лізе?"

Бранці повкидали до виходків тих, що були повписувались до польської армії, а коли ті пійшли до рапорту, то ще дістали по десять днів арешту за се, що ставали до бійки з Українцями. — Як надається до поміщення, прошу помістити в „Свободі", **Теодор Дидик.**

Лечей, 22. падолиста. — Поважаний Пане! Дякую Вам красно за лист, котрий я вчера отримав. Я тут сиджу в таборі і очікую відїзду на Україну. Записалось нас тут звиш півтора тисячки; є до двіста, що записались їхати до Галичини і Буковини, а прочі остаються таки тут.

В нашому таборі нема ані одного офіцира, хиба один офіцир-штільфертретер, а прочі фельдвеблі і низше. Мешкаємо тут під цельтами і дуже холодно нам, але що зробиш — ми полонені. Їсти дають нам: пів хліба і що день мясо та менаж: риж або макарони.

Приїздив до нас польський офіцир ляйтнант і побув через два дні. За дротами списував собі свої вівці, а до середини не приходив, бо ми булиб його вбили... Пишуть до нас також наші делеґати з Риму; наказують не забувати за наш рідній край. Приходять тут до нас ґазети зі Львова, то довідуємось, що діється там в нашій нещасній Галичині. Здоровлю, Микола Мельничук.

P. S. — Сей лист писав Теодор Шикета, з Поплавник, рогатинського повіту. Мій брат Михайло був в Рогатині в гімназії.